

שופטים (228)

משפט צדק

שָׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ .... וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק, לֹא תִטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תִפְיֹר פְּנִים (טז. יח-יט)
"שָׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ": לעצמך, ולא תטה משפט ולא תכיר פנים, כי היצר הטוב והיצר הרע שניהם בעלי דין, ועליך לשפוט צדק ולהכריע בין שניהם. ואף על פי שהיצר הרע זקן ונשוא פנים, והיצר הטוב הוא רק נער וצעיר לימים, מכל מקום לא תכיר פנים, אלא הלך אחר החכמה, ויצר הטוב בראש. ולא תקח שוחד מהיצר הרע ואף על פי שהוא משלם מזומנים, כי תכף נהנה האדם מהעבירות שבידו, אבל יצר הטוב משלם בהקפה, לעולם הבא, וכמאמרם: ודע שמתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא.

רב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו "משוש תבל"

שָׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ (טז. יח)

כתב החיד"א בשם רב חיים ויטאל, שבגופו של כל אדם יש כמה שערים, והם: שער הראות, שער השמע, שער הריח, שער הדיבור, שער האכילה, ועוד. ופסוק זה **"שָׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ"**, מלמדנו שצריך האדם לעשות לעצמו דין וחשבון בכל ענייניו, ולכן דיבר הכתוב בלשון יחיד ואמר **"תִּתֶּן לָךְ"**, כי כל אחד מעם ישראל מצווה על כך. ואם האדם משגיח ומפקח על שערו, אינו מביט במקומות שאסורים לו להביט, אינו שומע דברים האסורים לו לשמוע, אינו מריח ריחות אסורים, אינו אוכל מאכלות אסורות, וכו', יזכה שיתקיים בו מידה כנגד מידה: **"פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים"** (ישעיה, כו. ב), ויפתחו לפניו.

כך כותב הגר"ח ויטאל שערי ש"י עולמות, וכשתעלה הנשמה למקור מחצבתה ייפתחו בפניה כל השערים. וכן כתוב בשל"ה. ואני העני רוצה להוסיף ולומר: **"שָׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ לְשִׁבְטֶיךָ"**, מסוב על היסורים, דהיינו שהמילה **"לְשִׁבְטֶיךָ"**, מרמזת על יסורים, כמו שנאמר: **"שבטך ומשענתך המה ינחמוני"** וללמדנו שצריך האדם להציב שופטים ושוטרים על יסוריו, כלומר שיבחן על פי סוג היסורים שבאו עליו, על איזה חטא הם באו.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

וְהָיָה מִשְׁפַּט הַפְּהִיגִים (יח. ג)

אחרי פרשת המלך נאמרה פרשת מתנות כהונה, ומיד לאחריה פרשת איסור אוב וידעוני. ויש להבין מה ההמשך שבין הפרשיות הללו? ברם מלך ישראל הראשון, שאול המלך, הלא נכשל בשנים אלה: שהרג

את כוהני נוב ופנה אל בעלת אוב. לפיכך מרמזת כאן התורה, שיהא המלך נזהר בשני ענינים הללו: שיתמוך בכהנים ויקפיד על כך שיקבלו את מתנות הכהונה שלהם וכן אל יהיה שואל אוב וידעוני.

ספר "מעיינה של תורה"

תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ (יח. ג)

התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות. (רש"י)

החפץ חיים, בצחות לשונו, הוסיף ואמר כי ציווי התורה ללכת בתמימות הוא רק **"עם ה' אֱלֹהֶיךָ"**, אך עם בני אדם צריך התחכמות והתבוננות.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו (יט. ט)

לכאורה הענין שדרשו רז"ל כאשר זמם ולא כאשר עשה הוא תמוה, דאם זממו להרוג נהרגים, ואם כבר הרגו על פיהם פטורים? וביאר בספר **"דברי שאול"** במשל לאחד שהכה לחבירו, ותבעו לבית המשפט, ופסקו שינקום בו ויחזיר לו מכה. טען המוכה, זה אינו מדה כנגד מדה, כי הוא הכני על חנם, ואני אכהו משום שהכה אותי, ונמצא שאין הכאתי דומה להכאתו. וה"ה כאן, העדים זוממין רצו להרוג אדם החף מפשע בחנם, ולכן עכשיו עושין להם כאשר זממו, דכשם שהם רצו להרוג אדם שלא עשה כלום. כן הורגין אותם אף שלא עשו כלום דהלא לא נהרג האדם על ידם, ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפת למעשה, לכן העונש ממש מדה כנגד מדה. אבל אילו היה האדם כבר נהרג על ידם, הרי אז אם יהרגו העדים לא יהא העונש מקביל להחטא, כי האדם נהרג בחנם, והם נהרגים על שגרמו מיתה לאדם נקי מעוון, ובכן לא יקיים בהם כאשר זמם ממש, ועל כן אמרינן ולא כאשר עשה.

ספר "להתערן באהבתך"

ההשתדלות הנדרשת בעת צרה

וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קָרְבָּים הַיּוֹם לַמַּלְחָמָה עַל אֲיִבְכֶם אֵל יְיָ לְבַבְכֶם אֵל יְיָ תִּקְרָאוּ וְאֵל תִּחַפְּזוּ וְאֵל תַּעֲרְצוּ מִפְּנֵיהֶם. (כ. ג)

תצפה לו, ורק לו! רש"י מביא מחז"ל: אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם, שמעתי שהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל אמר במלחמת תשכ"ז, שאין הכוונה בדברי חז"ל אלו לקריאת שמע בפועל, היינו לאמירתה, אלא לאמונה שבקריאת שמע. בעת צרה, מלחמה, שומה על האדם להתחזק בלבו הרגשים של אמונה ובטחון בהקב"ה,

שהוא ורק הוא "בעל המלחמות", ולא לסמוך על "כוחי ועוצם ידי". את הפסוק "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים יח. יג) מפרש רש"י: התהלך עימו בתמימות ותצפה לו, תצפה לו ורק לו. אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. אפס זולתו. **ספר "יחי ראובן"**

וְלֹא יִמָּס אֶת לִבְבּוֹ אֶחָיו פְּלִכְבוּ (כ. ח)

מעיר רבי חיים שמואלביץ: נראה לומר דין זה לא נאמר במלחמה דווקא, אלא בכל מקרה שיש "ירא ורך לבב" שמנקרים בו ספיקות, או באמונה או בשכר ועונש, והוא נמצא בחברת אנשים שעלול להמיס לב אחיו, מזהירה התורה שלא יהיה מצוי בין אחיו אלא "ילך וישוב לביתו", ולא יראה ולא יידע איש מרפיון ומרוח עוועים שעוברת עם אחיו, וקל וחומר לבן ישיבה הנמצא באהלי תורה, שייזהר לבל יהא בכלל איסור זה.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

זלזול בין אדם לחבירו עלול להביא לרציחה

פִּי יִמָּצֵא חָלָל בְּאַדְמָה.... וְעָרְפוּ (כא. א-ד)

וענין העריפה אמר ר"א שהשם ציוה לעשות כן על העיר הקרובה כי לולי שעשו עבירה כדומה לה לא נזדמן

שיהרג אדם קרוב מהם (רמב"ן בשם האבן עזרא)

צריך להבין, כאשר המדובר הוא על עבירה כה חמורה ויוצאת דופן כרציחה איזה עבירה פרוצים בה בני העיר שנקאת כדומה לה? יש לומר: הכוונה היא לעוון הלבנת פני חבירו, שכן אילו לא היו מבזין זה את זה שיש בה כעין רציחה דאזיל סומקא ואתי חיוורא, לא היו באים לידי רציחה ממש. נורא להתבונן, לפעמים מתלקחת מחלוקת ואנשים מתקוממים ומבזים זה את זה, רוח זו משפיעה על כל הסביבה וחיי אדם נעשים לדבר קל ערך ואע"פ שבודאי כל בני העיר רחוקים מרציחה והם אפילו זהירים במצוות לוויה ונתנית מזונות, אבל אחד מן העיר, אחד בלבד יכול להיות מושפע ונגוע מאוירת העיר וליהפך לרוצח, ואילו היה בעיר הזאת דקדוק ב"ואהבת לרעך כמוך", והיתה זהירות בבין אדם לחבירו אז בן העיר הזאת כבר לא היה יכול להיות רוצח. לכן כל בני העיר צריכים להביא עגלה ערופה וכולם צריכים כפרה.

ספר "לתתך עליון"

שנאת חינם

שורש שנאת חינם

רגשות שנאה המתפרצים ועולים כלפי מאן דהוא, מקורם בדרך כלל בקנאה פשוטה בהצלחתו ובכל הנתונים שקיבל מאת ה'. יכולים בני אדם לעטוף את שנאת חינם באלפי עטיפות וכיסויים ולמצוא להם הצטדקויות והסברים שונים ומשונים, אך כשמקפלים את המעטפה מתגלה המציאות במלא כעורה ומדותיה המגוננות. דברים אלו כבר קבע ה"חפץ חיים" בספרו "אהבת ישראל": שורש השנאה, הקנאה, והדרך להתמודד נגדה היא התבוננות שהכל מאיתו יתברך,

והוא נתן לכל אדם את העזר וההצלחה, ואם כן, אין סיבה לקנאה.

ספר "אדרבה תן בלבנו"

הלכה: כתב השו"ע (סי' תקפא ס"א): ועומדים באשמורת לומר סליחות וכו' **ובפסקי תשובות** (אות ד) כתב: וכשיש חתן בבית הכנסת מדלגים אמירת וידוי ונפילת אפיים, ואם יש בעל ברית, סנדק או מוהל אזי אם עדיין לפני עלות השחר אומרים וידוי ונפילת אפיים, ואם עלה עמוד השחר ועדיין קודם הנץ החמה נחלקו הפוסקים בדבר, ואם כבר הנץ החמה אין אומרים וידוי ונפילת אפיים, וי"א שתמיד יש לומר וידוי ונ"א בסליחות שהוא חלק מנוסח הסליחות המקובל ואינו מתבטל בשום פנים גם כשיש חתן או בעלי ברית, וכשם שבערב ר"ה אין אומרים תחנון בתפילה אבל בסליחות אומרים.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: אל תהיה צודק, היה צדיק. **ספר "שמחלה"**

חקירה: בגדי כהונה

מצוה בעצמם, או רק הכשר מצוה לעבודה (מנחת אשר שמות נב-א, בתחילתו: מחלוקת ראשונים)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לא יחצו ימיהם

מלווה בריבית היה מדקדק עם הלווים כחוט השערה והיה מחשב את הריבית בעד חצאי ימים כימים שלמים. היו בני עירו אומרים עליו את הפסוק בתהלים: אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, אין הם מכירים בחצאי ימים.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף פה)

מזל טוב ליום הולדת של בני שלמה נ"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה מאיר בן גבי זווירה, ששא בנימין בין קארין מרים, אליהו בן תמר, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

